

Тернопільський національний економічний університет, Тернопіль
ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ МОДЕЛІ КОРПОРАТИВНОГО
УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку економічних відносин актуальним постає питання подальшого розвитку корпоративних відносин і формування ефективної національної моделі корпоративного управління.

На нашу думку поняття „корпоративне управління” найбільш вдало розкрив науковець В.А. Євтушевський, який визначає корпоративне управління як процес регулювання власником руху його корпоративних прав із метою отримання прибутку, управління корпоративним підприємством, відшкодування витрат через отримання частки майна при його ліквідації [1].

У світовій практиці виділяють перні моделі корпоративного управління, відповідно до особливостей функціонування кожної країни. Ці моделі відрізняються між собою за складом учасників, законодавчою базою, що регулюють їхні відносини, вимогами до розкриття інформації тощо. Відповідно до зазначених характеристик виокремлюють три основні моделі корпоративного управління: англо-американську, японську і німецьку.

Якщо говорити про нашу національну модель, то її можна назвати „змішаною”, оскільки вона має певні риси інших моделей, однак найбільше тяжіє і схожа до японської моделі корпоративного управління. Це пояснюється особливою роллю, яку виконують вітчизняні фінансово-промислові групи подібно до ролі кейрецу у японській моделі.

За джерелом одержання акціонерним товариством фінансових ресурсів виділяють ринково (джерелом одержання фінансових ресурсів є фондовий ринок) і банківсько орієнтовану модель. І німецька і японська, і українська модель належать до банківсько орієнтованої [2].

Основними особливостями національної моделі корпоративного управління можна вважати:

1) наявність досить великої частки держави а акціонерному капіталі (що визначає корпоративні права держави) та її переважне право на управління (і некорпоративними методами);

У Постанові Кабінету Міністрів України „Про затвердження Основних концептуальних підходів до підвищення ефективності управління корпоративними правами держави” корпоративні права держави визначаються, як право держави, частка якої визначається в статутному фонді господарського товариства, що включає право на управління цим товариством, отримання певної частки його прибутку (дивідендів), активів у разі ліквідації відповідно до законодавства [3].

2) дуже велика розпорошеність акціонерного капіталу між громадянами країни, які стали власниками несвідомо;

3) висока концентрація власності в фінансово-промислових групах [4];

4) специфічна реакція інсайдерів на використання грошових потоків і факторів виробництва для особистого збагачення не залежно від інтересів акціонерів;

5) незначний вплив таких зовнішніх механізмів контролю, як аудит, банки, ринок цінних паперів;

6) інформаційна ізоляція, закритість корпорацій;

7) багато підприємств використовують механізми корпоративного управління формально [2].

Для ефективного становлення національної моделі корпоративного управління доцільно вжити ряд заходів оскільки сформована модель корпоративного управління є банківсько орієнтована, тому роль вітчизняного фондового ринку залишається обмеженою, і зводиться до створення надійної системи реєстрації прав на цінні папери та забезпечення виконання укладених угод. А банківське спрямування вимагає розробку більш чіткого і

пріоритетного законодавства щодо банківської системи, а особливо зараз в період кризового стану економіки.

Необхідно врегулювати відносини на корпоративному рівні, так щоб відбувалося дотримання основних принципів корпоративного управління, а саме:

- забезпечувати захист прав акціонерів і забезпечення рівного ставлення до кожного з них;
- заохочувати співробітництво корпорацій і зацікавлених осіб для створення багатства, робочих місць ;
- здійснювати своєчасне і точне розкриття інформації щодо основних параметрів діяльності корпорації;
- проводити стратегічне управління компанією та ефективний контроль за керівниками з боку правління.

Література

1. Євтушевський В.А. Корпоративне управління: Підручник. – К.: Знання, 2006. – 406 с.
2. Мендрул О. Корпоративне управління: усталені характеристики та особливості реалізації в національній моделі // Ринок цінних паперів України . – 2002. - № 9-10. – С. 51-58 // <http://www.corporation.com.ua/library/publication/pub.php?id=21>
3. Постанова Кабінету Міністрів України „Про затвердження Основних концептуальних підходів до підвищення ефективності управління корпоративними правами держави” від 11 лютого 2004 року № 155 // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
4. Красножон С., Стеценко Б. Типологія національної моделі корпоративного управління // Цінні папери України <http://www.corporation.com.ua/library/publication/pub.php?id=242>
5. Міщенко В., Науменкова С. Проблеми вдосконалення управління державними корпоративними правами // Економіка України. – 2002. - №5. – С. 26-33.